

Celoroční hra „NÁPADY PRO ŠKOLÁČKY“

7. část

Andulka a VELIKONOCE

Andulka, stejně jako její kamarádi ze třídy, zůstala ze školy doma. Spolu s maminkou hospodaří a čeká, než se její tatínek vrátí z práce domů. Školní výuka probíhá přes internet a Andulce se začíná stýskat po kamarádech, se kterými se už dlouho neviděla. Stýská se jí i po paní učitelce, po kamarádkách z tanečního kroužku a z jumpingu. Jako správná „ženská“ má neustále spoustu otázek, na které chce znát odpověď, a tak se vším běhá za maminkou, která jí trpělivě naslouchá. „A jak to tedy s těmi VELIKONOCEMI vlastně je?“ vyzvídá zase Andulka. Maminka si tentokrát bude muset zahrát na paní učitelku. Pozve si Andulku ke stolu a začne s vysvětlováním.

„Velikonoce jsou každoroční oslavou jara. Jde o nejvýznamnější církevní svátky. Velikonoce patří k pohyblivým svátkům. Slaví se po jarní rovnodennosti – **PRVNÍ NEDĚLI PO JARNÍM ÚPLŇKU**. Tato neděle může být v kalendáři mezi 22. 3. – 25. 4. Na jaře se příroda probouzí a ožívá, rodí se mláďata, která jsou symbolem Velikonoc. Nejtypičtější jsou zajíčci, kuřátka a kůzlátka. Víš, co znamená slovo Velikonoce?“ najednou se zeptá maminka.

„Vím“, hrdě prohlásí Andulka. „To znamená, že si tatínek a kluci upletou pomlázku a přijdou mě vymrskat. A my holky se o Velikonocích nerady bavíme. Nemáme je moc rády a nelíbí se nám ani to, jak se na ně kluci těší.“ „Kdepak, jsi vedle jak ta jedle,“ zažertuje maminka.

Na začátku našeho letopočtu byl ukřižován Ježíš Kristus a v noci ze soboty na neděli se odehrál zázrak zmrtvýchvstání. Proto se ta noc nazývá **Velkou nocí**. A od ní je odvozen název **VELIKONOCE**. Takže slovo Velikonoce znamená velkou noc. Pro křesťany jsou Velikonoce tím nejvýznamnějším svátkem. Předchází jim čtyřicetidenní postní doba, která začíná Popeleční středou a skončí právě Velikonocemi.

Tyto svátky vrcholí ve velikonočním týdnu, kterému říkáme **PAŠIJOVÝ TÝDEN**. Svatý týden začíná **KVĚTNOU NEDĚLÍ**, která je poslední postní nedělí. V kostele se světily svazky kočiček, břízy či vrby, kterými lidé vítali Ježíše Krista, když přišel do Jeruzaléma. Podle lidové tradice jsou tyto posvěcené proutky projevem životní síly a ochrany. Po Květné neděli se v domě začínalo velkým úklidem, čistý dům symbolizoval i čistotu života a novou naději.

Každý následující den měl své pojmenování a své ustálené zvyklosti.

MODRÉ PONDĚLÍ a ŽLUTÉ ÚTERÝ. Po oba úvodní dny týdne se všude uklízelo.

STŘEDA před Velikonocemi se nazývá škaredá, někde sazometná nebo smetná. Toho dne se vymetají komíny a všude se důkladně uklízí. Škaredá se nazývá také proto, že ten

den se Jidáš škaredil na Ježíše. Podle lidového obyčeje se nesmíte škaredit a mračit, jinak se budete mračit po všechny středy v roce.

ZELENÝ ČTVRTEK je den, ve kterém se připomíná zrada Jidáše. Ten den se má jíst jen zelená strava – špenát, zelí, aby byl člověk po celý rok zdravý. Na Zelený čtvrtek zní kostelní zvony naposled, odlétají do Říma. Znovu zazní až na Bílou sobotu. Místo nich se používají řehtačky a klapačky, jimiž se ohlašuje poledne. Podle tradice, když zazní zvony naposledy, máme zacinkat penězi, aby se nás držely po celý rok. Pečou se jidáše, což je slané pečivo z kynutého těsta.

O Zeleném čtvrtku se nemá nic půjčovat a s nikým se hádat, aby se nám po celý další rok všechny hádky vyhýbaly, a naopak peníze si k nám cestu našly.

Na **VELKÝ PÁTEK** se lidé časně ráno omývali v potoce a tím se chránili před nemocemi. Mladí chlapi se i koupali a potápěli. Přitom lovili z vody oblázky. Když z vody vylezli, zahodili je. Tak se chránili před bolestí zubů. Nesmělo se nic půjčovat z jiných domácností, protože věci mohly být očarovány. Nepralo se prádlo. Na **VELKÝ PÁTEK** se neoralo, nekopalo a nesázelo. Velký pátek je dnem smutku a je také postním dnem – nemá se jíst maso.

BÍLÁ SOBOTA je dnem vzkříšení Ježíše Krista. Opět zvoní zvony, které se už vrátily z Říma. Bílá je barva roucha, ve kterém byli lidé pohřbíváni. S koncem Bílé soboty končil také dlouhotrvající půst. O Bílé sobotě se křtili dospělí lidé, světil se nový oheň a voda.

O **VELIKONOČNÍ NEDELI** nebo také **BOŽÍ HOD VELIKONOČNÍ** se v kostele provádělo „svěcení“ pokrmů. Ty se pak jedly vestoje přímo v kostele, venku se sousedy nebo v polích. Kousek jídla dostala každá návštěva, domácí zvířata, voda ve studni i sad. Velikonoční neděle je ve znamení radosti nad zmrtvýchvstáním.

Na **VELIKONOČNÍ PONDĚLÍ** během dopoledne chodí po domech chlapi a šlehají děvčata pomlázkou z vrbového proutí, zdobenou stuhami. Podle tradice říkají při návštěvě koledy. Všechny ženy a dívky mají být vyšlehané, aby byly celý rok zdravé, mladé a krásné. Za „vyšupání“ dostávají chlapi barevná vajíčka, sladkosti i drobné mince. Pomlázka má mnoho názvů, například žila, dynovačka, mrskačka, šlehačka, binovačka, tatary. Vyplácení pomlázkou je starý pohanský zvyk.

A jak je to se SYMBOLY VELIKONOC?

Velikonoční beránek prý připomíná Beránka božího, vajíčko je již od pradávna považováno za symbol plodnosti, úrodnosti, života, narození i vzkříšení.

Andulka maminku pozorně poslouchá, ale zdá se jí, že najednou získala tolik informací, že si je ani všechny nestačí zapamatovat. Když maminka vidí, že Andulka stále nad něčím přemýšlí, navrhne jí, že si spolu vyrobí jednoduchá velikonoční vajíčka.

VELIKONOČNÍ ŘÍKADLA

*V ošatce mám vajíčka,
co snesla mi slepička.
Jsou tam krásně malované,
nebo pěkně bílé,
jen si vezte, koledníci,
které jsou vám milé.*

*Kropenatá slepičko,
jaké mi dáš vajíčko?
Jé, to bude překvapení,
nad strakaté přece není.*

TVOŘIVÉ NÁMĚTY

VELIKONOČNÍ PAPIŘOVÁ VAJÍČKA

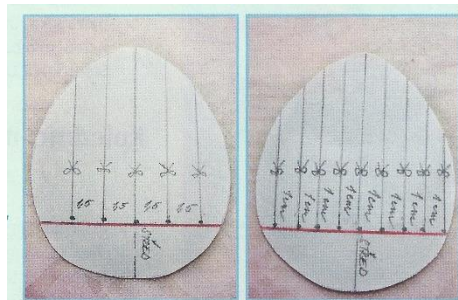
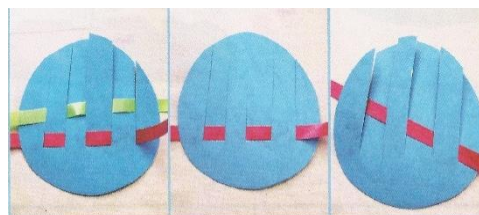
Co budeme potřebovat:

- barevné čtvrtky nebo kartony, mašličky, nůžky, kancelářská děrovačka, laminovací fólie, laminovačka, tužka, pravítko, lepidlo

Jak na to:

1. Z tužší barevné čtvrtky nebo z kartonu si vystříháme **TVAR** velikonočního vajíčka.
2. Od širšího okraje vajíčka si ve vzdálenosti asi dvou centimetrů uděláme čáru. Kolmo na ni asi 1,5 cm od sebe nakreslíme čáry, které poté nastříháme. Jimi budeme **PROPLÉTAT** (provlékat) – střídavě – podobně, jako když se plete košík z proutí – barevné **NASTŘÍHANÉ PROUŽKY** též z tužší čtvrtky nebo z kartonu.
3. Barevné proužky nastříháme z tužší čtvrtky nebo z kartonu – široké asi 1,5 cm. Nastříháme je **VĚTŠÍ**, než je šířka vajíčka. Po dokončení práce – (propletení) všech proužků – přebytečné konce **ZASTŘÍHNEME**.
4. Je dobré si **HNED** proužky po provléknutí **ZAFIXOVAT** lepidlem na obou koncích – krajích – a zabránit tak jejich posunu. Okraje vajíčka zarovnáme nůžkami.
5. Proužky nemusejí být nastřížené jenom **KOLMO**, ale i **ŠIKMO**. V takovém případě si vystříháme **DVĚ** barevná velikonoční vajíčka. Nastříháme proužky **ŠIKMO** a poté **JEDNO Z NICH OTOČÍME** a **SLEPÍME K SOBĚ V DOLNÍ ČÁSTI VAJÍČKA**. Zde již neproplétáme nastříhané proužky, ale nastříhané proužky z jednoho a druhého vajíčka

NAVZÁJEM. Okraje – nerovnosti vajíčka – na závěr zastříhneme. Toto vzájemné proplétání ale zvládnou spíše starší děti.

6. Hotové vajíčko můžeme pro větší trvanlivost **VLOŽIT** do laminovací fólie a zalaminovat. To je potřeba udělat v případě, že chceme papírovými velikonočními vajíčky ozdobit například stromek či keř venku.
7. Kancelářskou děrovačkou uděláme na vrchním okraji vajíčka otvor k provléknutí barevné stužky.

HÁDANKY

Neseje ani nesází, a přece všude roste. (- - - - -)

Běhá to po střeše chalupy, dělá to cupity, cupity. (- - - -)

Víš, co je RUMPÁL?

ŘEHTAČKA?

Než se Andulka nadála, tatínek se vrátil z práce domů. Vyprávěla mu, jak si s maminkou povídala o Velikonocích a dozvěděla se toho tolik, že si to ani nestačila zapamatovat. Tatínek se jen smál a slíbil Andulce, že až se navečeří, že ji poví biblický příběh, který se poslouchá jako pohádka. Andulka s nedočkavostí vyčkávala, až ta chvíle nastane a tatínek bude vyprávět.

„O Velikonocích si připomínáme vzkříšení Ježíše Krista. A to bylo tak:

Když dovršil Ježíš třicet let, začal kázat ve svatyních, v soukromých domech i pod širým nebem. Vybral si dvanáct apoštolů, k nimž se později připojili další učedníci, kteří hlásali jeho učení. Ježíš vykonal mnoho zázraků a dobrých skutků. Uzdravoval nemocné a křísil mrtvé. Toto konal po tři roky. Měl mnoho stoupců, ale i dost nepřátel. Právě nepřátelé Krista se cítili jeho učením ohroženi a rozhodli se pro jeho smrt. Využili k tomu zrady jednoho z apoštolů – Jidáše.

„Pojďte“, řekl Jidáš chrámové stráží. „Já vás dovedu k Ježíšovi. Ten, kterého políbím, ten to je. Toho se chopte!“

Prošli zahradní branou, v rukou pochodně a svítilny, meče a hole. Jidáš přistoupil k Ježíšovi:

„Bud' zdrav, Mistře!“ zvolal a políbil ho.

Muži tasili meče a Ježíše obklíčili. Provazem mu svázali ruce za zády, strhli mu pokrývku hlavy a roztrhli roucho. Odvedli ho do města k velekněžím Annáši a Kaifáši. Jimi byl odsouzen k smrti. Když si Jidáš uvědomil svou vinu, které se dopustil na spravedlivém, neunesl svůj hřích a oběsil se.

Rozsudek nad Ježíšem musel potvrdit římský místodržitel, Pilát Pontský. Pilát věděl, že je Ježíš nevinný, a chtěl ho propustit. Ale dav lidí, který se shromáždil venku, zachvátila jakási horečka a neustále žádal Ježíšovu smrt.

Piláta ten šílící zlolajný dav polekal a snažil se jej překřičet. Když si ho nevšimli, dal donést mísu s vodou a před zraky lidí si umyl ruce, aby viděli, když už nechtěli slyšet, co tím míní.

„Nechci s vámi všemi už mít nic společného, umývám si ruce a vy sami teď odpovídáte za to, co se stane s Ježíšem Nazaretským!“

Umučeného Ježíše s trnovou korunou na hlavě vyvedli za město. Donutili ho nést kříž, na kterém měl být ukřižován. Ježíš byl už tak slabý, že s křížem několikrát upadl. Proto Římané přinutili jednoho z davu, aby mu kříž nesl. Došli až na popravčí místo, kamenitý vrch zvaný Golgota, což znamená Lebka. Tam přistoupila k Ježíšovi jakási žena a podala mu kalich vína s myrhou na zmírnění bolesti, ale on si ho nevzal. Vojáci ho přibili na kříž a spolu s ním dva zločince (lotry), jednoho po Ježíšově pravici, druhého po levici.

„Je dokonáno. Do tvých rukou, Pane, svěřuji svého ducha.“ A jeho tělo na kříži skonalo.

Stalo se tak v den před velikonoční sobotou na Velký pátek.

Přátelé snali Ježíšovo tělo z kříže, pomazali je vonnými mastmi, ovázali plátnem a uložili do hrobu vytesaného ve skále. K otvoru přivalili veliký kámen a odešli. Když třetího dne začalo svítat, zachvěla se země a Kristus vstal z mrtvých. Zjevil se svým přátelům. Utrpení Krista i jeho vzkříšení si připomínáme o Velikonocích“.

Andulka celou dobu ani nedutala. Pozorně poslouchala a když tatínek příběh dovyprávěl, byla tak trochu smutná. Tatínek ji však ujistil, že velikonoční týden je obdobím mnoha zvyků a tradic. Jsou to dny očisty skutečné i symbolické a také dny střídmosti - půstu, klidu, ticha i mlčenlivosti, soustředění. Nejdůležitější je projev lásky, milosrdenství a schopnost obdarování.

OMALOVÁNKA

OBŘÍ KRASLICE

Naši dobří známí – tři kamarádi zajíci – také oslavili Velikonoce. Rozhodli se vyzdobit dvě obří kraslice, ale sami stačili vymalovat jenom jednu. Vezměte si pastelky a pomozte jim to druhé vajíčko vybarvit podle značek na plechovkách.

KOLEDNÍK ONDRA

Pokud si podle značek jako v horním zaječím obrázku vybarvíte i tenhle spodní, zjistíte, kolik vajíček koledník Ondra vlastně vykoledoval.

